

Dansk udgave

Retsforskrifter

Indhold

I *Retsakter hvis offentliggørelse er obligatorisk*

.....

II *Retsakter hvis offentliggørelse ikke er obligatorisk*

Rådet

90/267/EØF:

- ★ Rådets afgørelse af 29. maj 1990 om fastlæggelse af et handlingsprogram til udvikling af efter- og videreuddannelse i Det Europæiske Fællesskab (FORCE) 1

90/268/EØF:

- ★ Rådets afgørelse af 29. maj 1990 om ændring af afgørelse 84/636/EØF om opstilling af det tredje fællesprogram til fremme af udveksling af unge arbejdstagere inden for Fællesskabet 8

90/269/EØF:

- ★ Rådets direktiv af 29. maj 1990 om minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med manuel håndtering af byrder, som kan medføre risiko for især ryg- og lændeskader hos arbejdstagerne (fjerde særdirektiv i henhold til artikel 16, stk. 1, i direktiv 89/391/EØF) 9

90/270/EØF:

- ★ Rådets direktiv af 29. maj 1990 om minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejde ved skærmterminaler (femte særdirektiv i henhold til artikel 16, stk. 1, i direktiv 89/391/EØF) 14

1

De akter, hvis titel er trykt med magre typer, er løbende retsakter inden for rammerne af landbrugspolitikken og har normalt en begrænset gyldighedsperiode.

Titlen på alle øvrige akter er trykt med fede typer efter en asterisk.

II

Retsakter hvis offentliggørelse ikke er obligatorisk)

RÅDET

RÅDETS AFGØRELSE

af 29. maj 1990

om fastlæggelse af et handlingsprogram til udvikling af efter- og videreuddannelse i Det Europæiske Fællesskab (FORCE)

(90/267/EØF)

RÅDET FOR DE EUROPÆISKE
FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til Traktaten om Oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab, særlig artikel 128,

under henvisning til forslag fra Kommissionen ⁽¹⁾,

under henvisning til udtalelse fra Europa-Parlamentet ⁽²⁾,

under henvisning til udtalelse fra Det Økonomiske og Sociale Udvalg ⁽³⁾, og

ud fra følgende betragtninger:

Hovedmålene for en fælles erhvervsuddannelsespolitik er formuleret i det andet princip i Rådets afgørelse 63/266/EØF ⁽⁴⁾, hvori der bl.a. lægges vægt på nødvendigheden af at fremme en basis-, efter- og videreuddannelse samt en eventuel omskoling, der er tilpasset kravene på forskellige trin af den erhvervsmæssige løbebane; i det tiende princip i afgørelse 63/266/EØF anføres det, at der kan iværksættes særlige foranstaltninger til løsning af specielle problemer inden for visse erhvervsområder eller persongrupper;

Det Europæiske Råd har erklæret, at virkeliggørelsen af det indre marked ledsages af en forbedret adgang til erhvervsuddannelse (Hannover, den 27. og 28. juni 1988); det har understreget, at Fællesskabets indsats skal bidrage til den bedst mulige udnyttelse af de menneskelige ressourcer og

til at lette fremtidige ændringer og tekniske tilpasninger; det har udtalt, at reformen af erhvervsuddannelsessystemerne, herunder efter- og videreuddannelse, kommer til at spille en afgørende rolle i virkeliggørelsen af disse mål (Rhodos, den 2. og 3. december 1988), og det har noteret sig enigheden i Rådet om efter- og videreuddannelsen (Madrid, den 26. og 27. juni 1989);

Europa-Parlamentet vedtog den 15. marts 1989 en beslutning om det indre markeds sociale dimension ⁽⁵⁾, hvori det påpeger behovet for en investering i erhvervsuddannelse og en optimal udnyttelse af de menneskelige ressourcer; især fremhæver det, at erhvervsuddannelse og forvaltning af de menneskelige ressourcer er afgørende forudsætninger for virksomhedernes omstillingsevne og mulighed for at tilpasse sig ændrede vilkår, hvorfor det er vigtigt at tilskynde dem til at investere på disse områder;

Rådet gav i sin resolution af 5. juni 1989 om efter- og videreuddannelse ⁽⁶⁾ udtryk for, at erhvervsuddannelse, som en afgørende faktor i den økonomiske og sociale politik, spiller en vigtig rolle i strategien for virkeliggørelsen i 1992 af det indre marked, herunder den sociale dimension, og den økonomiske og sociale samhørighed; det udtalte, at alle arbejdstagere, afhængigt af behovet, bør have adgang til efter- og videreuddannelse og nyde godt deraf; det opfordrede medlemsstaterne til, under hensyntagen til de berørte parter interne retlige kompetence, at træffe eller tilskynde til en række relevante foranstaltninger; det opfordrede Kommissionen til snarest muligt at fremsætte forslag til et handlingsprogram på efter- og videreuddannelsesområdet;

i punkt 15 i den fællesskabspagt om arbejdstagernes grundlæggende arbejdsmarkedsmæssige og sociale rettigheder, som blev vedtaget af stats- og regeringscheferne for elleve

⁽¹⁾ EFT nr. C 12 af 18. 1. 1990, s. 16.

⁽²⁾ EFT nr. C 96 af 17. 4. 1990, s. 71.

⁽³⁾ EFT nr. C 124 af 21. 5. 1990, s. 31.

⁽⁴⁾ EFT nr. 63 af 20. 4. 1963, s. 1338/63.

⁽⁵⁾ EFT nr. C 96 af 17. 4. 1989, s. 61.

⁽⁶⁾ EFT nr. C 148 af 15. 6. 1989, s. 1.

medlemsstater på Det Europæiske Råds møde i Strasbourg den 9. december 1989, erklæres følgende:

»Alle arbejdstagere i Det Europæiske Fællesskab skal have adgang til erhvervsuddannelse, så længe de er erhvervsaktive. Der må ikke i betingelserne for denne adgang ligge nogen forskelsbehandling på grundlag af nationalitet.

De kompetente offentlige myndigheder, virksomhederne eller arbejdsmarkedets parter bør inden for hver deres kompetenceområde tilvejebringe de nødvendige tilbud om livslang efter- og videreuddannelse, således at alle får mulighed for at ajourføre deres faglige viden, bl.a. gennem frihed i forbindelse med uddannelse, for at dygtiggøre sig eller erhverve ny viden, navnlig under hensyn til den tekniske udvikling«;

de stadig hurtigere tekniske, økonomiske og industrielle forandringer i en skærpet konkurrencesituation og den snarlige virkeliggørelse af det indre marked kræver i dag en styrkelse af efter- og videreuddannelsens foregribende og justerende rolle samt af de eksisterende ordninger;

reel lige adgang til efter- og videreuddannelse er en vigtig forudsætning for ligestilling mellem mænd og kvinder;

samarbejde på efter- og videreuddannelsesområdet skal også baseres på allerede gældende bestemmelser i medlemsstaterne, idet forskelligartetheden af de nationale retssystemer og national retspraksis, de berørte parter interne retlige kompetence og den overenskomstsmæssige uafhængighed respekteres;

en væsentlig forudsætning for udformningen af foranstaltninger vedrørende erhvervsmæssig grunduddannelse og efter- og videreuddannelse, der er tilpasset arbejdsmarkedets krav, er, at udviklingen i kvalifikationerne følges;

Fællesskabet kan yde et væsentligt bidrag til samarbejdet mellem medlemsstaterne gennem iværksættelse af et handlingsprogram med sigte på at støtte og supplere den politik og de aktiviteter, der iværksættes af og i medlemsstaterne på efter- og videreuddannelsesområdet; dette program skal udformes på en sådan måde, at der bliver tale om et samspil med Den Europæiske Socialfonds opgaver og interventioner ⁽¹⁾, med EUROTENET-programmet ⁽²⁾ og COMETT-programmet ⁽³⁾, IRIS-nettet ⁽⁴⁾ vedrørende erhvervsuddannelse for kvinder med henblik på 1992, samt de forsøg, der gennemføres af små og mellemstore virksomheder ⁽⁵⁾;

den 26. januar 1990 vedtog arbejdsmarkedets parter på fællesskabsplan inden for rammerne af den sociale dialog en

(1) EFT nr. L 185 af 15. 12. 1988, s. 9, og EFT nr. L 374 af 31. 12. 1988, s. 21.

(2) EFT nr. L 393 af 30. 12. 1989, s. 29.

(3) EFT nr. L 13 af 17. 1. 1989, s. 28.

(4) EFT nr. L 342 af 4. 12. 1987, s. 35.

(5) EFT nr. L 239 af 16. 8. 1989, s. 33.

ny fælles udtalelse om undervisning og erhvervsuddannelse;

arbejdsmarkedets parter på nationalt plan bør i fuldt omfang inddrages i gennemførelsen af det foreliggende program i overensstemmelse med national praksis —

TRUFFET FØLGENDE AFGØRELSE:

Artikel 1

FORCE-programmets fastlæggelse og formål

1. Et handlingsprogram til udvikling af efter- og videreuddannelse i Det Europæiske Fællesskab, i det følgende benævnt FORCE-programmet, vedtages for perioden 1. januar 1991 til 31. december 1994.

2. FORCE-programmet har til formål at støtte og supplere den politik og de aktiviteter, der iværksættes af og i medlemsstaterne vedrørende efter- og videreuddannelse.

Artikel 2

Mål

FORCE-programmet har følgende mål:

- a) at anspre til en øget, mere effektiv og rationel investeringsindsats på efter- og videreuddannelsesområdet, især ved udvikling af partnerskaber, der kan bidrage til at gøre de offentlige myndigheder, virksomhederne — især små og mellemstore virksomheder — arbejdsmarkedets parter og de enkelte arbejdstagere mere bevidste om fordelene ved at investere i efter- og videreuddannelse
- b) at støtte foranstaltninger til efter- og videreuddannelse, for eksempel ved at vise og udbrede eksempler på god praksis med hensyn til efter- og videreuddannelse til de erhvervssektorer og regioner i Fællesskabet, hvor den nuværende adgang til eller investering i efter- og videreuddannelse er utilstrækkelig
- c) at anspre til nyskabelser med hensyn til forvaltningen af efter- og videreuddannelse, uddannelsesmetoder og -udstyr
- d) at tage større hensyn til konsekvenserne af virkeliggørelsen af det indre marked, især gennem støtte til tværnationale og grænseoverskridende efter- og videreuddannelsesprojekter samt til udveksling af oplysninger og erfaringer
- e) at bidrage til, at efter- og videreuddannelsessystemerne bliver mere effektive og i højere grad kan tilpasses ændringerne på det europæiske arbejdsmarked, ved på alle niveauer at øge bestræbelserne på bl.a. at følge og

analysere udviklingen inden for efter- og videreuddannelse og at tilvejebringe bedre prognoser over kvalifikations- og erhvervsbehovene.

Artikel 3

Indhold

FORCE-programmet består i overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet af følgende to dele:

- a) en række fælles retningslinjer, der er nærmere beskrevet i artikel 5, og som under hensyntagen til de berørte parter interne retlige ansvar tager sigte på at støtte og supplere den politik og de foranstaltninger, medlemsstaterne iværksætter for at fremme en sammenhængende udvikling af medlemsstaternes efter- og videreuddannelse
- b) en række tværnationale foranstaltninger, der er nærmere beskrevet i artikel 6 og i bilaget, og som iværksættes på fællesskabsplan med sigte på at støtte og supplere de aktiviteter, der iværksættes af og i medlemsstaterne

Artikel 4

Funktioner og definitioner

1. Efter- og videreuddannelse har følgende fire funktioner, som supplerer hinanden, hvad enten uddannelsen foregår i eller uden for virksomhederne:

- en permanent tilpasning til udviklingen i erhvervene og i arbejdets indhold og dermed en forbedring af kompetence og kvalifikationer, der er absolut nødvendig for at styrke de europæiske virksomheders og deres personales konkurrenceevne
- fremme af de sociale forhold, der giver et stort antal arbejdstagere bedre muligheder for at dygtiggøre sig og forbedre deres situation
- forebyggelse af de eventuelle negative virkninger af virkeliggørelsen af det indre marked samt løsning af problemer, som sektorer og virksomheder, der er under økonomisk eller teknologisk omstrukturering, står over for
- en reintegration af arbejdsløse, særlig langtidsløse.

2. I denne afgørelse forstås ved:

- a) *efter- og videreuddannelse*: i vid forstand enhver erhvervsuddannelsesforanstaltning, der følges af arbejdstagere i Det Europæiske Fællesskab, så længe de er erhvervsaktive
- b) *virksomhed*: ikke kun store, men også små og mellemstore virksomheder, uanset deres retslige status, og

uanset hvilken erhvervssektor de opererer i, og enhver form for økonomisk aktivitet

- c) *erhvervsuddannelsesinstitution*: enhver offentlig, halv-offentlig eller privat institution, der tilbyder erhvervsuddannelse, videreuddannelse, ajourføring af kvalifikationer eller omskoling, uanset hvorledes disse institutioner benævnes i medlemsstaterne. Udtrykket dækker endvidere selvstændige økonomiske organisationer, bl.a. handels- og industrikamre og/eller lignende, samt erhvervs sammenslutninger
- d) *arbejdstager*: enhver erhvervsaktiv person, der har tilknytning til arbejdsmarkedet, herunder også selvstændige erhvervsdrivende.

Artikel 5

Fælles retningslinjer

1. De fælles retningslinjer samt de i artikel 6 omhandlede tværnationale foranstaltninger skal bidrage til at lette konvergens mellem medlemsstaternes initiativer, som tager sigte på:

- a) at fremme den europæiske dimension i efter- og videreuddannelse for at forbedre arbejdstagernes mobilitet
- b) at fremme den stadige tilpasning til nye krav og den sociale opstigning gennem efter- og videreuddannelse samt udbygge denne uddannelses foregribende sigte
- c) at give den dårligst kvalificerede arbejdstagere, uanset deres status, mulighed for at nyde godt af efter- og videreuddannelsesforanstaltninger, der giver dem grundlæggende erhvervs kvalifikationer
- d) at fremme reel ligestilling med hensyn til mænds og kvinders adgang til efter- og videreuddannelse i henhold til betingelser, som de enkelte medlemsstater selv fastsætter
- e) at styrke incitamenterne til virksomhedernes, især små og mellemstore virksomheders, investering i efter- og videreuddannelse
- f) at tilstræbe bedre prognoser på alle niveauer for udviklingen i kvalifikationer samt en øget konvergens mellem erhvervsuddannelsens mål og beskæftigelsen
- g) at udbygge efter- og videreuddannelses tilbuddene, eventuelt i etaper efter metoder, der er afpasset efter lovgivning og praksis i de enkelte medlemsstater, og styrke de eksisterende efter- og videreuddannelsesordninger med sigte på at imødekomme små og mellemstore virksomheders særlige behov og de ønsker, der er kommet til udtryk fra arbejdstagernes og ledelsen side på alle niveauer.

- h) at sikre alle arbejdstagere, der er statsborgere i medlemsstaterne, lige behandling for så vidt angår adgang til efter- og videreuddannelse
- i) under hensyn til behovene at sikre, at alle interesserede får adgang til efter- og videreuddannelse og kan få udbytte heraf.
2. Arbejdsmarkedets parter inddrages i overensstemmelse med national praksis i fuldt omfang i gennemførelsen af de fælles retningslinjer.

Artikel 6

Tværnationale foranstaltninger

Med henblik på at støtte og supplere de aktiviteter, der iværksættes af og i medlemsstaterne med sigte på at fremme udviklingen af efter- og videreuddannelsen, iværksætter Kommissionen de i bilaget beskrevne tværnationale foranstaltninger, som er rettet mod arbejdstagere i virksomhederne, under hensyn til de forskellige behov og situationer i medlemsstaterne, navnlig for så vidt angår det niveau, efter- og videreuddannelsen samt erhvervsuddannelsessystemerne befinder sig på i den enkelte medlemsstat.

Artikel 7

Finansiering

1. De midler, der skønnes nødvendige til at finansiere FORCE-programmet i de første to år af den i artikel 1, stk. 1, omhandlede fireårsperiode, beløber sig til 24 mio. ECU.
2. De nødvendige årlige bevillinger godkendes ved den årlige budgetbehandling i overensstemmelse med de finansielle overslag, som Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen i fællesskab har vedtaget, og med udviklingen i disse overslag.

Artikel 8

Sammenhæng og komplementaritet

1. Kommissionen sørger for, at de aktioner, som Fællesskabet iværksætter som led i FORCE-programmet, afstemmes med og supplerer andre fællesskabsprogrammer vedrørende erhvervsuddannelse.
2. Kommissionen trækker på Det Europæiske Center for Udvikling af Erhvervsuddannelse (CEDEFOP) ved gennemførelsen af FORCE-programmet på de betingelser, der er fastsat i Rådets forordning (EØF) nr. 337/75 af 10. februar 1975 om oprettelse af et europæisk center for udvikling af erhvervsuddannelse ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ EFT nr. L 39 af 13. 2. 1975, s. 1.

Artikel 9

Underretning af Det Rådgivende Udvalg for Erhvervsuddannelse

Kommissionen holder regelmæssigt Det Rådgivende Udvalg for Erhvervsuddannelse underrettet om udviklingen i FORCE-programmet.

Artikel 10

Udvalg

1. Kommissionen bistås af et udvalg af rådgivende karakter bestående af to repræsentanter fra hver medlemsstat og med Kommissionens repræsentant som formand.

Tolv repræsentanter for arbejdsmarkedets parter, der udnævnes af Kommissionen efter indstilling fra de organisationer, som repræsenterer arbejdsmarkedets parter på fællesskabsplan, deltager i udvalgets arbejde som observatører.

2. Kommissionens repræsentant forelægger udvalget et udkast til foranstaltninger vedrørende:

- de generelle retningslinjer for FORCE-programmet
- de generelle retningslinjer for den finansielle støtte, der ydes af Fællesskabet (størrelsen, varigheden og modtagerne af denne støtte)
- spørgsmål i tilknytning til den generelle balance i FORCE-programmet, bl.a. fordelingen mellem de forskellige aktioner.

3. Udvalget afgiver udtalelse om dette udkast inden for en frist, som formanden kan fastsætte afhængigt af, hvor meget sagen haster, i givet fald ved afstemning.

4. Udtalelsen føres til protokollens; endvidere har hver medlemsstat ret til at kræve, at dens holdning fremgår af protokollen.

5. Kommissionen tager størst muligt hensyn til udvalgets udtalelse. Den underretter udvalget om, hvorledes den har taget hensyn til udtalelsen.

Artikel 11

Evaluering og rapporter

1. Resultaterne af de tværnationale foranstaltninger, som træffes i henhold til artikel 6 og bilaget, gøres til genstand for en objektiv ekstern evaluering efter kriterier, som opstilles i samråd mellem Kommissionen og medlemsstaterne:

- første gang i løbet af de første seks måneder af 1993

b) anden gang i løbet af de første seks måneder af 1995.

2. Efter vedtagelsen af denne afgørelse sender medlemsstaterne hvert andet år Kommissionen en rapport om, hvilke aktiviteter de har iværksat for konkret at følge de fælles retningslinjer, der er fastlagt i artikel 5; i rapporten indgår alle relevante oplysninger om eksisterende ordninger til fremme og finansiering af efter- og videreuddannelse.

3. Kommissionen forelægger inden den 30. juni 1993 Europa-Parlamentet, Rådet, Det Økonomiske og Sociale Udvalg samt Det Rådgivende Udvalg for Erhvervsuddannel-

se en interimrapport om iværksættelsesfasen og inden den 30. juni 1995 en endelig rapport om gennemførelsen af FORCE-programmet.

Udfærdiget i Bruxelles, den 29. maj 1990.

På Rådets vegne

B. AHERN

Formand

BILAG

TVÆRNATIONALE FORANSTALTNINGER

(Artikel 6)

I. AKTION I — støtte til nyskabelser på efter- og videreuddannelsesområdet

1. Synergi i nyskabelserne

Fællesskabet støtter aktiviteter, der iværksættes inden for det europæiske net af tværnationale aktioner med det formål at forbedre udformningen, tilrettelæggelsen og evalueringen af efter- og videreuddannelsesforanstaltningerne og at lette overførsel af viden og know-how i Fællesskabet.

Fællesskabets medvirken i FORCE-programmet består især i at skabe forbindelse mellem foranstaltningerne på fællesskabsplan gennem stimulerende aktiviteter, samarbejde og udbredelse af informationer og erfaringer.

Fællesskabet yder støtte til:

- a) et udvekslingsprogram til fremme af en hurtig udbredelse af nyskabelser i efter- og videreuddannelsen og en betydelig forbedring af adgangen hertil. Fællesskabet giver stipendier til kurser i virksomheder eller erhvervsuddannelsesinstitutioner i en anden medlemsstat for:
  - heltidsundervisere
  - ansatte i personaleafdelinger
  - medarbejderrepræsentanter i virksomhederne samt for
  - regionale konsortiers uddannelseseksperter;
- b) forberedende arbejde i forbindelse med planlægning og udarbejdelse af pilotprojekter, tværnationale eller i grænseegne, på efter- og videreuddannelsesområdet i virksomheder, grupper af virksomheder eller erhvervsuddannelsesinstitutioner i forskellige medlemsstater; projekterne skal bidrage til at fremme overførslen af viden og know-how i Fællesskabet, især for at imødekomme små og mellemstore virksomheders behov, og de skal udformes under hensyntagen til konsekvenserne af virkeliggørelsen af det indre marked.

2. Europæiske sektorundersøgelser af efter- og videreuddannelsesplaner

Fællesskabet støtter sektorundersøgelser af efter- og videreuddannelsesplaner, især om følgende emner:

- metoder til udarbejdelse af efter- og videreuddannelsesplaner på virksomhedsniveau
- lønsomhedsanalyse af efter- og videreuddannelsen på virksomhedsniveau
- virksomhedsaftaler og -praksis samt kollektive overenskomster
- aftaler mellem virksomheder
- aftaler mellem virksomheder og staten
- metoder til udvikling af efter- og videreuddannelsen og forbedring af adgangen hertil for arbejdstagere ved ringe kvalifikationer, deltidbeskæftigelse og usikre ansættelsesforhold.

II. AKTION II — analyse, tilsyn, evaluering og prognoser

1. Udveksling af sammenlignelige data om efter- og videreuddannelse

Fællesskabet støtter regelmæssige udvekslinger af sammenlignelige data om efter- og videreuddannelse.

Det vil i snævert samarbejde med EUROSTAT-Gruppen vedrørende Efter- og Videreuddannelsesstatistikker systematisk indsamle foreliggende data i medlemsstaterne, udarbejde sammenlignelige begreber på grundlag af arbejde, der allerede er udført på nationalt plan, definere en fælles metodologisk ramme, der kan anvendes i alle medlemsstaterne, og i samarbejde med de kompetente organisationer i medlemsstaterne foretage en særlig undersøgelse på basis af spørgeskemaer, der udsendes til et antal virksomheder udtaget ved stikprøve.

De indsamlede data skal vedrøre:

- antallet af personer, der deltager i erhvervsuddannelse
- antallet af deltagere pr. aktivitetstype og størrelseskategori
- udgifterne til erhvervsuddannelse
- erhvervsuddannelse i og uden for virksomheden

- erhvervsuddannelse uden for virksomheden pr. type erhvervsuddannelsesinstitution
- erhvervsuddannelse pr. område inden for virksomheden
- varigheden af erhvervsuddannelsen i virksomheden
- deltagelse pr. køn.

2. *Analyse af overenskomstpolitikken på efter- og videreuddannelsesområdet*

Fællesskabet støtter gennemførelsen af en homogen analyse af virksomhedsaftaler og kollektive overenskomster om efter- og videreuddannelse i medlemsstaterne

Det fremmer udvekslingen af erfaringer mellem repræsentanter for faglige og sociale organisationer, for arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationer samt andre berørte parter for i højere grad at udbrede kendskabet til nyskabende overenskomstaftaler

Med henblik på at fremme udbredelsen af nyskabende overenskomstaftaler støtter Fællesskabet gennem stipendier udvekslinger af personer, der beskæftiger sig med arbejdsmarkedsrelationer (medlemmer af arbejdsmarkedsorganisationer), således at de kan besøge en af arbejdsmarkedsparternes organisationer eller et paritetisk organ i en anden medlemsstat.

3. *Prognoser for udviklingen i kvalifikationer og erhverv*

På grundlag af CEDEFOP's arbejde på dette område og med bistand herfra fremmer Fællesskabet det tværnationale samarbejde mellem eksperter med henblik på analyse af og prognoser for udviklingen i de krav, der stilles til kvalifikationer og erhverv.

Disse eksperter har bl.a. til opgave at forbedre sammenligneligheden mellem metoderne for analyse af behovene for efter- og videreuddannelse og af ændringerne på arbejdsmarkedet. I denne forbindelse skal muligheden for at udarbejde fælles analysemodeller undersøges.

III. AKTION III — ledsageforanstaltninger

Fællesskabet yder den nødvendige tekniske bistand til det arbejde, der foretages under FORCE-programmet, for at sikre, at den afvikles planmæssigt, navnlig for så vidt angår støtte og løbende evaluering af programmet samt udbredelse og overførsel af de opnåede resultater.

IV. Fællesskabets finansielle bidrag

Fællesskabet finansierer udgifterne til foranstaltningerne under aktion I, II og III.

Fællesskabet afholder op til 80 % af udgifterne til den statistiske undersøgelse angående efter- og videreuddannelse.

Fællesskabet afholder op til 100 % af udgifterne til:

- modellerne for analyse af de kollektive overenskomster
- prognoserne for krav til kvalifikationer og erhverv
- ledsageforanstaltningerne.

Fællesskabets finansielle bidrag til udvekslingsstipendierne begrænses til de direkte mobilitetsudgifter og må ikke overstige 7 500 ECU pr. stipendium og pr. stipendiemodtager for udvekslinger af højst tre måneders varighed.

Fællesskabet afholder op til 100 % af udgifterne til:

- forvaltning af nettet
- samarbejdsaktiviteter (konferencer, seminarer og workshops) samt
- udbredelse af resultaterne af FORCE-programmet.

Fællesskabets finansielle bidrag til det forberedende arbejde med planlægning og udarbejdelse af tværnationale pilotprojekter på efter- og videreuddannelsesområdet begrænses til 50 % af udgifterne med en øvre grænse på 100 000 ECU om året pr. projekt til tværnationale pilotprojekter af højst to års varighed.

Fællesskabet afholder op til 100 % af udgifterne til planlægning, gennemførelse og evaluering af sektorundersøgelserne med en øvre grænse på 0,5 mio. ECU pr. undersøgelse for hele dennes varighed.

RÅDETS AFGØRELSE

af 29. maj 1990

om ændring af afgørelse 84/636/EØF om opstilling af det tredje fællesprogram til fremme af udveksling af unge arbejdstagere inden for Fællesskabet

(90/268/EØF)

RÅDET FOR DE EUROPÆISKE
FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til Traktaten om Oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab, særlig artikel 235,

under henvisning til forslag fra Kommissionen ⁽¹⁾,under henvisning til udtalelse fra Europa-Parlamentet ⁽²⁾,under henvisning til udtalelse fra Det Økonomiske og Sociale Udvalg ⁽³⁾, og

ud fra følgende betragtninger:

Det påhviler Fællesskabet at træffe konkrete foranstaltninger for at hjælpe unge arbejdstagere;

i henhold til Traktatens artikel 50 påhviler det medlemsstaterne at fremme udvekslingen af unge arbejdstagere inden for rammerne af et fællesprogram;

ved afgørelse 84/636/EØF ⁽⁴⁾ opstilledes det tredje fællesprogram til fremme af udveksling af unge arbejdstagere inden for Fællesskabet;Rådet har ligeledes vedtaget handlingsprogrammet »Ungdom for Europa« ved afgørelse 88/348/EØF ⁽⁵⁾;

Det Europæiske Råd vedtog på samlingen den 28. til 29. juni 1985 konklusionerne fra Ad hoc-udvalget for Borgernes Europa, hvori det henstilles, at udvekslinger af unge inden for Fællesskabet fremmes, og at der oprettes et veritabelt udvekslingsnet i hver af medlemsstaterne og mellem disse;

det forekommer hensigtsmæssigt at bestemme, at Rådet senest den 31. marts 1991 skal behandle et forslag fra Kommissionen om et nyt program til fremme af udveksling af unge arbejdstagere, og det tredje program ophører senest den 31. december 1991; det anses for nødvendigt, at det nye program kommer til at gælde senest den 1. januar 1992 —

TRUFFET FØLGENDE AFGØRELSE:

Eneste artikel

Artikel 12 i afgørelse 84/636/EØF affattes således:

»Artikel 12

1. Rådet behandler senest den 31. marts 1991 Kommissionens forslag til Rådets afgørelse om opstilling af et nyt fællesprogram til fremme af udveksling af unge arbejdstagere inden for Fællesskabet.
2. Det tredje fællesprogram til fremme af udveksling af unge arbejdstagere inden for Fællesskabet ophører dagen før gennemførelsesdatoen for den i stk. 1 omhandlede afgørelse, og under alle omstændigheder den 31. december 1991.«

Udfærdiget i Bruxelles, den 29. maj 1990.

På Rådets vegne

B. AHERN

Formand⁽¹⁾ EFT nr. C 89 af 7. 4. 1990, s. 10.⁽²⁾ Udtalelse afgivet den 18. maj 1990 (endnu ikke offentliggjort i EFT).⁽³⁾ Udtalelse afgivet den 25. april 1990 (endnu ikke offentliggjort i EFT).⁽⁴⁾ EFT nr. L 331 af 19. 12. 1984, s. 36.⁽⁵⁾ EFT nr. L 158 af 25. 6. 1988, s. 42.

RÅDETS DIREKTIV

af 29. maj 1990

om minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med manuel håndtering af byrder, som kan medføre risiko for især ryg- og lændeskader hos arbejdstagerne (fjerde særdirektiv i henhold til artikel 16, stk. 1, i direktiv 89/391/EØF)

(90/269/EØF)

RÅDET FOR DE EUROPÆISKE
FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til Traktaten om Oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab, særlig artikel 118 A,

under henvisning til forslag fra Kommissionen udarbejdet efter høring af Det Rådgivende Udvalg for Sikkerhed, Hygiejne og Sundhedsbeskyttelse på Arbejdspladsen ⁽¹⁾,

i samarbejde med Europa-Parlamentet ⁽²⁾,

under henvisning til udtalelse fra Det Økonomiske og Sociale Udvalg ⁽³⁾, og

ud fra følgende betragtninger:

I henhold til Traktatens artikel 118 A vedtager Rådet ved udstedelse af direktiver minimumsforskrifter med henblik på at forbedre navnlig arbejdsmiljøet for at sikre et højere niveau for beskyttelse af arbejdstagernes sikkerhed og sundhed;

i henhold til denne artikel skal det i disse direktiver undgås, at der pålægges administrative, finansielle og retlige byrder af en sådan art, at de hæmmer oprettelse og udvikling af små og mellemstore virksomheder;

Kommissionens meddelelse om dens program for sikkerhed, hygiejne og sundhed på arbejdspladsen ⁽⁴⁾ omhandler vedtagelse af direktiver med det formål at varetage arbejdstagernes sikkerhed og sundhed;

Rådet har i sin resolution af 21. december 1987 om sikkerhed, hygiejne og sundhed på arbejdspladsen ⁽⁵⁾ taget til efterretning, at Kommissionen i nær fremtid agter at forelægge det et direktiv om beskyttelse mod risici i forbindelse med manuel transport af tunge byrder;

overholdelse af de minimumsforskrifter, der kan garantere et højere niveau for sikkerhed og sundhed på arbejdsstedet, er bydende nødvendig for varetagelsen af arbejdstagernes sikkerhed og sundhed;

dette direktiv er et særdirektiv i henhold til artikel 16, stk. 1, i Rådets direktiv 89/391/EØF af 12. juni 1989 om iværk-

sættelse af foranstaltninger til forbedring af arbejdstagernes sikkerhed og sundhed under arbejdet ⁽⁶⁾; bestemmelserne i nævnte direktiv finder derfor i fuld udstrækning anvendelse på spørgsmål vedrørende manuel håndtering af byrder, som kan medføre risiko for især ryg- og lændeskader hos arbejdstagerne, dog med forbehold af strengere og/eller mere specifikke bestemmelser i nærværende direktiv;

dette direktiv udgør et konkret led i gennemførelsen af den sociale dimension inden for det indre marked;

i henhold til afgørelse 74/325/EØF ⁽⁷⁾ skal Kommissionen høre Det Rådgivende Udvalg for Sikkerhed, Hygiejne og Sundhedsbeskyttelse på Arbejdspladsen med henblik på udarbejdelsen af forslag på dette område —

UDSTEDT FØLGENDE DIREKTIV:

AFSNIT I

ALMINDELIGE BESTEMMELSER

Artikel 1

Formål

1. Ved dette direktiv, som er fjerde særdirektiv i henhold til artikel 16, stk. 1, i direktiv 89/391/EØF, fastsættes der minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med manuel håndtering af byrder, som kan medføre risiko for især ryg- og lændeskader hos arbejdstagerne.

2. Bestemmelserne i direktiv 89/391/EØF finder i fuld udstrækning anvendelse på hele det i stk. 1 nævnte område, dog med forbehold af strengere og/eller mere specifikke bestemmelser i nærværende direktiv.

Artikel 2

Definition

I dette direktiv forstås ved manuel håndtering af byrder enhver flytning eller støtte af en byrde udført af én eller flere

⁽⁶⁾ EFT nr. L 183 af 29. 6. 1989, s. 1.

⁽⁷⁾ EFT nr. L 185 af 9. 7. 1974, s. 15.

⁽¹⁾ EFT nr. C 117 af 4. 5. 1988, s. 8.

⁽²⁾ EFT nr. C 326 af 19. 12. 1988, s. 137, og EFT nr. C 96 af 17. 4. 1990, s. 82.

⁽³⁾ EFT nr. C 318 af 12. 12. 1988, s. 37.

⁽⁴⁾ EFT nr. C 28 af 3. 2. 1988, s. 3.

⁽⁵⁾ EFT nr. C 28 af 3. 2. 1988, s. 1.

arbejdstagere, som på grund af byrdens beskaffenhed eller ugunstige ergonomiske betingelser kan medføre risiko for især ryg- og lændeskader hos arbejdstagerne, når byrden løftes, sænkes, skubbes, trækkes, bæres eller flyttes.

AFSNIT II

ARBEJDSGIVERNES FORPLIGTELSE

Artikel 3

Almindelig bestemmelse

1. Arbejdsgiveren skal tilrettelægge arbejdet eller anvende hjælpemidler, herunder navnlig mekanisk udstyr, på en sådan måde, at det undgås, at arbejdstageren skal håndtere byrder manuelt.

2. Hvis manuel håndtering af byrder ikke kan undgås, skal arbejdsgiveren planlægge og tilrettelægge arbejdet på hensigtsmæssig måde, anvende egnede hjælpemidler eller stille sådanne til rådighed for arbejdstagerne for at mindske risikoen ved den manuelle håndtering af byrderne, jf. bilag I.

Artikel 4

Indretning af arbejdspladsen

I alle de tilfælde, hvor arbejdstagerens manuelle håndtering af byrder ikke kan undgås, skal arbejdsgiveren indrette arbejdspladsen således, at håndteringen foregår så sikkert og sundt som muligt, og

- a) foretage en vurdering af de sikkerhedsmæssige og sundhedsmæssige aspekter af den pågældende type arbejde under hensyntagen til navnlig byrdens beskaffenhed, jf. bilag I; vurderingen foretages om muligt, inden arbejdet påbegyndes
- b) sørge for at undgå eller mindske risikoen for især ryg- og lændeskader hos arbejdstageren ved at træffe passende foranstaltninger under hensyntagen til navnlig arbejdsmiljøets beskaffenhed og de krav, som arbejdsopgaven stiller, jf. bilag I.

Artikel 5

Hensyntagen til bilag II

Ved gennemførelsen af artikel 6, stk. 3, litra b), og artikel 14 og 15 i direktiv 89/391/EØF skal der tages hensyn til bilag II.

Artikel 6

Underretning og oplæring af arbejdstagerne

1. Arbejdstagerne og/eller deres repræsentanter skal, jf. dog artikel 10 i direktiv 89/391/EØF, underrettes om alle de foranstaltninger, der skal iværksættes i henhold til nærværende direktiv med hensyn til beskyttelse af sikkerhed og sundhed.

Arbejdsgiverne skal sørge for, at arbejdstagerne og/eller deres repræsentanter modtager generelle anvisninger samt i de tilfælde, hvor det er muligt, nøjagtige oplysninger om:

- en byrdes vægt
- tyngdepunktet eller den tungeste side, når indholdet af en pakke er forskudt i forhold til midten.

2. Arbejdsgiverne skal, jf. dog artikel 12 i direktiv 89/391/EØF, sørge for, at arbejdstagerne desuden får en passende oplæring i og nøjagtige oplysninger om den korrekte håndtering af byrder og om de risici, som de udsætter sig for, specielt når disse arbejdsopgaver ikke udføres teknisk korrekt, jf. bilag I og II.¹

Artikel 7

Høring af arbejdstagerne samt disses deltagelse

Høring og deltagelse af arbejdstagerne og/eller deres repræsentanter finder sted i overensstemmelse med artikel 11 i direktiv 89/391/EØF i forbindelse med de spørgsmål, der er omfattet af nærværende direktiv og de hertil knyttede bilag.

AFSNIT III

DIVERSE BESTEMMELSER

Artikel 8

Tilpasning af bilagene

Rent tekniske tilpasninger af bilag I og II som følge af tekniske fremskridt, udviklingen inden for internationale bestemmelser og specifikationer samt indvundne erfaringer vedrørende manuel håndtering af byrder vedtages efter fremgangsmåden i artikel 17 i direktiv 89/391/EØF.

Artikel 9

Afsluttende bestemmelser

1. Medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv senest den 31. december 1992.

De underretter straks Kommissionen herom.

2. Medlemsstaterne meddeler Kommissionen teksten til de nationale retsfor skrifter, som de allerede har udstedt eller udsteder på det område, der er omfattet af dette direktiv.

3. Medlemsstaterne forelægger hvert fjerde år Kommissionen en rapport om den praktiske gennemførelse af bestemmelserne i dette direktiv med anførelse af de af arbejdsmarkedets parter fremførte synspunkter.

Kommissionen giver Europa-Parlamentet, Rådet, Det Økonomiske og Sociale Udvalg og Det Rådgivende Udvalg for Sikkerhed, Hygiejne og Sundhedsbeskyttelse på Arbejdspladsen underretning herom.

4. Kommissionen forelægger regelmæssigt Europa-Parlamentet, Rådet og Det Økonomiske og Sociale Udvalg en rapport om gennemførelsen af dette direktiv under hensyntagen til stk. 1, 2 og 3.

Artikel 10

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne

Udfærdiget i Bruxelles, den 29. maj 1990.

På Rådets vegne

B. AHERN

Formand

BILAG I (*)

REFERENCEELEMENTER

(Artikel 3, stk. 2, artikel 4, litra a) og b), samt artikel 6, stk. 2)

1. Byrdens beskaffenhed

Manuel håndtering af en byrde kan medføre risiko for især ryg- og lændeskader, hvis byrden

- er for tung eller for stor
- er uhåndterlig eller vanskelig at få fat på
- er i ustabil balance eller har et indhold, der kan forskubbe sig
- er placeret på en sådan måde, at den skal holdes eller håndteres i en vis afstand fra kroppen, eller med bøjet eller drejet krop
- på grund af sin form og/eller sin beskaffenhed vil kunne påføre arbejdstageren kvæstelser, navnlig hvis han rammes af den.

2. Den krævede fysiske anstrengelse

En fysisk anstrengelse kan indebære risiko for især ryg- og lændeskader, hvis den

- er for stor
- kun kan foregå ved, at kroppen drejes
- kan medføre, at byrden pludselig bevæger sig
- foregår med kroppen i en ustabil position.

3. Arbejds miljøet

Arbejds miljøet kan øge risikoen for især ryg- og lændeskader, hvis

- arbejdet udføres på et sted, hvor der ikke er tilstrækkelig plads, navnlig i højden
- gulvet er ujævnt, hvorfor der er fare for at snuble, eller er af en sådan art, at arbejdstagerens fodtøj glider på det
- arbejdsstedets indretning eller arbejds miljøet forhindrer håndtering af byrder i en højde, der er sikkerhedsmæssigt og sundhedsmæssigt forsvarlig, eller under indtagelse af en god arbejdsstilling
- gulv eller underlag er niveauforskudt, hvilket indebærer, at byrden må håndteres i forskellige højder
- gulv eller støttepunkt er ustabilt
- temperaturen, fugtigheden eller ventilationen er uhensigtsmæssig.

4. Arbejdsopgaven

Arbejdsopgaven kan indebære risiko for især ryg- og lændeskader, hvis den medfører et eller flere af følgende forhold:

- for hyppig eller for langvarig belastning af især ryggen
- utilstrækkelige perioder til fysiologisk hvile eller restitution
- løftning, sænkning eller transport over for store afstande
- et arbejdstempo, der pålægges arbejdstageren af en arbejdsproces, han ikke selv kan variere.

(*) Med henblik på en multifaktoriel analyse kan der tages hensyn til de forskellige elementer i bilag I og II samtidig.

*BILAG II (*)***INDIVIDUELLE RISIKOFAKTORER***(Artikel 5 og artikel 6, stk. 2)*

Arbejdstageren kan udsættes for risiko, hvis han/hun

- er fysisk uegnet til at udføre arbejdsopgaven
- er iført uhensigtsmæssigt tøj, fodtøj eller andre personlige effekter
- ikke har tilstrækkelig eller relevant viden eller uddannelse.

(*) Med henblik på en multifaktoriel analyse kan der tages hensyn til de forskellige elementer i bilag I og II samtidig.

RÅDETS DIREKTIV

af 29. maj 1990

om minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejde ved skærmterminaler (femte særdirektiv i henhold til artikel 16, stk. 1, i direktiv 89/391/EØF)

(90/270/EØF)

RÅDET FOR DE EUROPÆISKE
FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til Traktaten om Oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab, særlig artikel 118 A,

under henvisning til forslag fra Kommissionen ⁽¹⁾, udarbejdet efter høring af Det Rådgivende Udvalg for Sikkerhed, Hygiejne og Sundhedsbeskyttelse på Arbejdspladsen,i samarbejde med Europa-Parlamentet ⁽²⁾,under henvisning til udtalelse fra Det Økonomiske og Sociale Udvalg ⁽³⁾, og

ud fra følgende betragtninger:

I henhold til Traktatens artikel 118 A vedtager Rådet ved udstedelse af direktiver minimumsforskrifter med henblik på at forbedre navnlig arbejdsmiljøet for at sikre højere niveau for beskyttelse af arbejdstagernes sikkerhed og sundhed;

ifølge denne artikel skal det ved disse direktiver undgås, at der pålægges administrative, finansielle og retlige byrder af en sådan art, at de hæmmer oprettelse og udvikling af små og mellemstore virksomheder;

ifølge Kommissionens meddelelse om dens program for sikkerhed, hygiejne og sundhed på arbejdspladsen ⁽⁴⁾ bør der vedtages foranstaltninger i forbindelse med ny teknologi; Rådet har i sin resolution af 21. december 1987 om sikkerhed, hygiejne og sundhed på arbejdspladsen ⁽⁵⁾ taget dette til efterretning;

overholdelse af minimumsforskrifter, der kan sikre et højere niveau for sikkerhed på arbejdspladser, hvor der anvendes skærmterminaler, er bydende nødvendig for at varetage arbejdstagernes sikkerhed og sundhed;

dette direktiv er et særdirektiv i henhold til artikel 16, stk. 1, i Rådets direktiv 89/391/EØF af 12. juni 1989 om iværksættelse af foranstaltninger til forbedring af arbejdstagernes

sikkerhed og sundhed under arbejdet ⁽⁶⁾; bestemmelserne i nævnte direktiv finder derfor fuldt ud anvendelse på arbejdstagernes brug af skærmterminaler, dog med forbehold af strengere og/eller mere specifikke bestemmelser i nærværende direktiv;

arbejdsgiverne har pligt til at holde sig underrettet om tekniske og videnskabelige fremskridt i forbindelse med udformning af arbejdspladserne, således at eventuelle tilpasninger, som måtte være nødvendige, kan foretages med henblik på at sikre en bedre beskyttelse af arbejdstagernes sikkerhed og sundhed;

for arbejdspladser med skærmterminaler er de ergonomiske aspekter af særlig betydning;

dette direktiv udgør et konkret led i gennemførelsen af det indre markeds sociale dimension;

i henhold til afgørelse 74/325/EØF ⁽⁷⁾ skal Kommissionen høre Det Rådgivende Udvalg for Sikkerhed, Hygiejne og Sundhedsbeskyttelse på Arbejdspladsen med henblik på udarbejdelse af forslag på dette område —

UDSTEDT FØLGENDE DIREKTIV:

AFSNIT I

GENERELLE BESTEMMELSER

Artikel 1

Formål

1. Ved dette direktiv, som er femte særdirektiv i henhold til artikel 16, stk. 1, i direktiv 89/391/EØF, fastsættes der minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejde ved skærmterminaler som defineret i artikel 2.

2. Direktiv 89/391/EØF finder fuldt ud anvendelse på hele det i stk. 1 nævnte område, dog med forbehold af strengere og/eller mere specifikke bestemmelser i nærværende direktiv.

⁽⁶⁾ EFT nr. L 183 af 29. 6. 1989, s. 1.⁽⁷⁾ EFT nr. L 185 af 9. 7. 1974, s. 15.⁽¹⁾ EFT nr. C 113 af 29. 4. 1988, s. 7, og EFT nr. C 130 af 26. 5. 1989, s. 5.⁽²⁾ EFT nr. C 12 af 16. 1. 1989, s. 92, og EFT nr. C 113 af 7. 5. 1990.⁽³⁾ EFT nr. C 318 af 12. 12. 1988, s. 32.⁽⁴⁾ EFT nr. C 28 af 3. 2. 1988, s. 3.⁽⁵⁾ EFT nr. C 28 af 3. 2. 1988, s. 1.

3. Dette direktiv finder ikke anvendelse på:

- a) fører-/betjeningspladser på køretøjer og maskiner
- b) edb-systemer installeret på eller i et transportmiddel
- c) edb-systemer, der først og fremmest er beregnet til offentlig brug
- d) såkaldt »flytbare« systemer, når disse ikke anvendes vedvarende på en arbejdsstation
- e) regnemaskiner, kasseapparater og alt udstyr, der har et lille display til præsentation af data eller måleværdier, som er nødvendig for den direkte anvendelse af dette udstyr
- f) skrivemaskiner i sædvanlig udformning, såkaldte »display-skrivemaskiner«.

Artikel 2

Definitioner

I dette direktiv forstås der ved:

- a) *skærmterminal*: alfanumerisk eller grafisk skærm, uanset hvilken displaymetode der benyttes
- b) *arbejdsstation*: system bestående af en skærmterminal eventuelt udstyret med tastatur eller indlæseenhed, og/eller det programmel, der bestemmer samspillet menneske/maskine, optionelt tilbehør, herunder disketteenhed, telefon, modem, printer, konceptholder, arbejdsstol og arbejdsbord eller arbejdsflade samt det umiddelbare arbejdsmiljø
- c) *arbejdstager*: enhver arbejdstager som defineret i artikel 3, litra a), i direktiv 89/391/EØF, der regelmæssigt og i en ikke ubetydelig del af sin normale arbejdstid anvender en skærmterminal.

AFSNIT II

ARBEJDSGIVERNES FORPLIGTELSE

Artikel 3

Undersøgelse af arbejdsstationerne

1. Arbejdsgiverne er forpligtet til at foretage en undersøgelse af arbejdsstationerne for at vurdere, hvordan de med hensyn til sikkerhed og sundhed påvirker arbejdstagerne især for så vidt angår eventuel risiko for synet, fysiske problemer og psykiske belastninger.
2. Arbejdsgiverne skal træffe hensigtsmæssige foranstaltninger for at afhjælpe de konstaterede risici, på grundlag af den i stk. 1 nævnte undersøgelse, under hensyn til yderligere virkninger og/eller en kombination af virkningerne af de konstaterede risici.

Artikel 4

Arbejdsstationer, der tages i brug første gang

Arbejdsgiverne skal træffe hensigtsmæssige foranstaltninger, for at arbejdsstationer, der første gang tages i brug efter den 31. december 1992, overholder de minimumsforskrifter, der er fastsat i bilaget.

Artikel 5

Arbejdsstationer, der allerede er taget i brug

Arbejdsgiverne skal træffe hensigtsmæssige foranstaltninger, for at arbejdsstationer, der er taget i brug inden den 31. december 1992, tilpasses, således at de senest fire år efter denne dato overholder de minimumsforskrifter, der er fastsat i bilaget.

Artikel 6

Underretning og oplæring af arbejdstagerne

1. Medmindre andet er fastsat i artikel 10 i direktiv 89/391/EØF, skal arbejdstagerne have oplysninger om alt, hvad der vedrører sikkerhed og sundhed i forbindelse med deres arbejdsstation, især oplysninger om sådanne foranstaltninger for arbejdsstationer, som er iværksat i henhold til artikel 3 og artikel 7 og 9.

Under alle omstændigheder skal arbejdstagerne eller deres repræsentanter underrettes om enhver foranstaltning i forbindelse med sikkerhed og sundhed, som træffes i medfør af nærværende direktiv.

2. Medmindre andet er fastsat i artikel 12 i direktiv 89/391/EØF, skal enhver arbejdstager, før sådant arbejde påbegyndes, samt hver gang indretningen af arbejdsstationen ændres væsentligt, desuden modtage instruktion angående arbejdets udførelse.

Artikel 7

Arbejdets daglige forløb

Arbejdsgiveren er forpligtet til at tilrettelægge arbejdstagerens aktiviteter således, at det daglige arbejde ved skærmterminaler afbrydes regelmæssigt af pauser eller af andre former for aktiviteter, der reducerer belastningen ved skærmterminalarbejdet.

Artikel 8

Høring af arbejdstagerne samt disses deltagelse

Høring og deltagelse af arbejdstagerne og/eller deres repræsentanter finder sted i overensstemmelse med artikel 11 i direktiv 89/391/EØF ved behandling af de spørgsmål, der er omfattet af nærværende direktiv og det hertil knyttede bilag.

*Artikel 9***Beskyttelse af arbejdstagernes syn**

1. Arbejdstagerne har ret til en passende undersøgelse af øjne og syn, som skal foretages af en person med de nødvendige kvalifikationer:

- inden arbejdet ved skærmterminalen påbegyndes
- med jævne mellemrum herefter, og
- når der opstår synsproblemer, der kan skyldes arbejdet ved skærmterminal.

2. Arbejdstagerne har ret til en øjenundersøgelse hos en speciallæge, hvis den i stk. 1 nævnte undersøgelse viser, at dette er nødvendigt.

3. Arbejdstagerne skal have udleveret specielle synskorrigerende hjælpemidler, som er beregnet til det pågældende arbejde, hvis den i stk. 1 eller stk. 2 nævnte undersøgelse viser, at dette er nødvendigt, og hvis normale briller, kontaktlinser eller lignende ikke kan anvendes.

4. De foranstaltninger, der træffes i henhold til denne artikel, må under ingen omstændigheder medføre yderligere økonomiske byrder for arbejdstagerne.

5. Beskyttelsen af arbejdstagernes øjne og syn kan indgå i et nationalt sundhedssystem.

AFNSIT III

DIVERSE BESTEMMELSER*Artikel 10***Tilpasninger af bilaget**

Rent tekniske tilpasninger af bilaget som følge af den tekniske udvikling, udviklingen inden for internationale bestemmelser og specifikationer samt indhøstede erfaringer

om skærmterminaler vedtages efter fremgangsmåden i artikel 17 i direktiv 89/391/EØF.

*Artikel 11***Afsluttende bestemmelser**

1. Medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv senest den 31. december 1992.

De underretter straks Kommissionen herom.

2. Medlemsstaterne meddeler Kommissionen teksten til de nationale retsfor skrifter, som de allerede har udstedt eller vil udstede på det område, der er omfattet af dette direktiv.

3. Medlemsstaterne forelægger hvert fjerde år Kommissionen en rapport om den praktiske gennemførelse af bestemmelserne i dette direktiv med anførelse af de af arbejdsmarkedets parter fremførte synspunkter.

Kommissionen giver Europa-Parlamentet, Rådet, Det Økonomiske og Sociale Udvalg og Det Rådgivende Udvalg for Sikkerhed, Hygiejne og Sundhedsbeskyttelse på Arbejdspladsen underretning herom.

4. Kommissionen forelægger regelmæssigt Europa-Parlamentet, Rådet og Det Økonomiske og Sociale Udvalg en rapport om gennemførelsen af dette direktiv under hensyntagen til stk. 1, 2 og 3.

Artikel 12

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne.

Udfærdiget i Bruxelles, den 29. maj 1990.

På Rådets vegne

B. AHERN

Formand

BILAG

MINIMUMSFORSKRIFTER

(Artikel 4 og 5)

Indledende bemærkning

De i dette bilag omhandlede forpligtelser finder anvendelse for at nå målene i direktivet, og i det omfang, for det første, at de pågældende elementer forefindes på arbejdsstationen og, for det andet, at arbejdsopgavernes specifikke krav eller karakteristika ikke forhindrer det.

1. Udstyr**a) Generel bemærkning**

Anvendelsen af udstyret må ikke i sig selv udgøre en fare for arbejdstagerne.

b) Skærmen

Tegnene på skærmen skal være veldefinerede og klart formet, de skal være tilstrækkeligt store, og der skal være tilstrækkelig plads mellem tegn og linjer.

Billedet skal være stabilt, fri for flimrer og må ikke udvise ustabilitet af anden karakter.

Luminansen og/eller lyskontrasten mellem tegnene og baggrunden skal nemt kunne justeres af den person, der anvender skærmterminalen, og også let kunne indstilles efter de ydre forhold.

Skærmterminalen skal uden besvær kunne drejes og vippe, således at den kan tilpasses brugerens behov.

Der kan ligeledes anvendes en særskilt sokkel til skærmen eller et indstilleligt bord.

Reflekser eller spejlinger på skærmen, som vil kunne genere brugeren, skal undgås.

c) Tastatur

Tastaturet skal kunne skråtstilles og være adskilt fra skærmen, således at arbejdstageren kan indtage en komfortabel stilling, der ikke fremkalder træthed i arme og hænder.

Der skal være tilstrækkelig plads foran tastaturet til, at brugerens hænder og arme kan hvile på bordpladen.

Tastaturet skal have en mat overflade for at undgå reflekser.

Tastaturet skal placeres og tasterne udformes med henblik på at lette anvendelsen af tastaturet.

Symbolerne på tasterne skal fremstå med tilstrækkelig kontrast og være læselige ved normal arbejdsstilling.

d) Arbejdsbord eller -flade

Arbejdsbordet eller arbejdsfladen skal være forsynet med lavreflekterende overflade, skal være tilstrækkelig stort og muliggøre en fleksibel opstilling af skærm, tastatur, dokumenter og øvrigt tilbehør.

Konceptholderen skal være stabil og kunne drejes i alle retninger samt være placeret således, at behovet for generende hoved- og øjenbevægelser mindskes mest muligt.

Der skal være tilstrækkelig plads til, at arbejdstagerne kan indtage en komfortabel stilling.

e) Arbejdsstol

Arbejdsstolen skal være stabil, sikre brugeren bevægelsesfrihed og give en komfortabel stilling.

Stolen skal kunne indstilles i højden.

Stoleryggen skal kunne indstilles i højden og skal kunne skråtstilles.

Der stilles en fodskammel til rådighed for dem, der måtte ønske det.

2. ARBEJDSMILJØ

a) Pladskrav

Arbejdsstationen skal være dimensioneret og indrettet således, at der er tilstrækkelig plads til at skifte arbejdsstilling og arbejdsbevægelser.

b) Belysning

Almenbelysning og særbelysning (arbejdslamper) skal sikre tilstrækkelig belysning og en passende kontrast mellem skærm og omgivelser under hensyntagen til arbejdets karakter og brugerens synsbehov.

Generende blændning og reflekser på skærmen eller på andet udstyr skal undgås ved at samordne indretning af lokaler og arbejdsstationer med placeringen og kunstige lyskilders tekniske egenskaber.

c) Reflekser og blænding

Arbejdsstationen skal være indrettet således, at lyskilder, såsom vinduer og andre åbninger, gennemsigtige eller gennemskinnelige vægge samt lysfarvet udstyr eller lysfarvede vægge, ikke forårsager direkte blænding og medfører færrest mulige generende reflekser på skærmen.

Viduerne skal være forsynet med en passende anordning til indstillelig tildækning, med henblik på at afdæmpe det dagslys, der oplyser arbejdsstationen.

d) Støj

Der skal i forbindelse med indretning af arbejdsstationen tages hensyn til, at støj fra dertil hørende udstyr navnlig ikke må virke forstyrrende eller samtalehæmmende.

e) Varme

Udstyr, der hører til arbejdsstationen/-erne, må ikke frembringe så kraftig varme, at det kan være til gene for arbejdstagerne.

f) Stråling

Stråling, der ikke hidrører fra den synlige del af det elektromagnetiske spektrum, skal reduceres mest muligt af hensyn til beskyttelsen af arbejdstagerens sikkerhed og sundhed.

g) Fugtighed

Der skal tilvejebringes og holdes en passende fugtighed.

3. SAMSPIL DATAMAT/MENNESKE

Arbejdsgiveren skal ved udarbejdelse, valg, indkøb og ændringer af programmel samt ved fastlæggelsen af arbejdsopgaver, der medfører anvendelse af datamatskærme, tage hensyn til følgende faktorer:

- a) programmet skal være tilpasset det arbejde, der skal udføres
- b) programmet skal være let at anvende og om nødvendigt kunne tilpasses brugerens kundskabs- og erfaringsniveau; der må ikke anvendes kvantitativ eller kvalitativ kontrol uden arbejdstagerens vidende
- c) systemerne skal give arbejdstagerne oplysninger om arbejdets forløb
- d) systemerne skal give oplysningerne i et format og en rytme, der er tilpasset til brugeren
- e) der skal anvendes ergonomiske principper især med henblik på brugerens arbejde med data.